

Klezmer koncert a zsinagógában

Klezmer koncert a Komáromi Napokon zsinagógánkban. Cikkünk a 3. oldalon.

Mártírnep

A Komáromi Zsidó Hitközség ezúton hív meg minden jóérzésű embert a Komárom és környéke zsidósága deportálásának 69. évfordulója alkalmából tartandó emlékünnepra, melyre 2013. június 9-én (vasárnap) kerül sor.

Program:

10:30 – **Megemlékezés a zsidó temetőben** (Aranyember utcája 1.) Ünnepi beszédet mond dr. Schöner Alfréd főrabbi, az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem rektora. Közreműködik Klavanszkij Anatolij kántor.

12:00 – **Gyertyagyújtás** az áldozatok emlékművénél és a zsinagóga új textiljeinek ünnepélyes átadása. Emlékezzünk együtt! ■

Jelölések a Kehila és Kehila Haver Díjakra

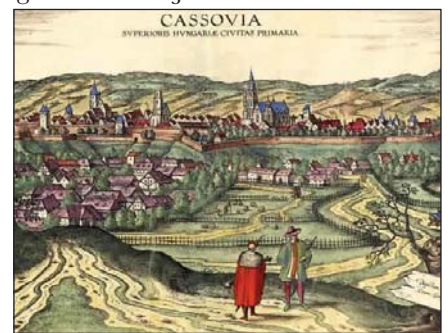
A KZSH az idén augusztus végén is kiosztja a Kehila – a közösségért és a Kehila Haver díjakat. Kehila díjban olyan személyek részesülhetnek, akik zsidóként sokat tettek a régió zsidó közösségeiért. A Kehila Haver díj kitüntetettje olyan személy lehet, aki nem zsidó vallásúként sokat tett hagyományaink vagy a Holokauszt megismertetéséért. Az idén minden olvasónknak lehetősége nyílik a díjazottak jelölésére, ötleteiket, javaslataikat **2013. június 11-ig** várjuk a kile@menhaz.sk e-mail címen, vagy levélben a KZSH címén (egyéb módon jelölni nem lehet). A díjak odaítéléséről a KZSH által felkért bizottság dönt. ■

PT

Kiránduljon velünk Kassára!

A Komáromi Zsidó Hitközség a Magyar Zsidó Kulturális Egyesülettel közösen a kassai Mazl Tov zsidó fesztivál idején (az Európa Kulturális Fővárosa program része) **2013. július 18-21-ig** kirándulást szervez. A részletes programról a KZSH titkárságán érdeklődhetnek. A program ára maximum 200 EUR/fő lesz, amely tartalmazza az útiköltséget, a szállást egy elegáns kassai belvárosi szállodában, és a közösen szervezett étkezéseket. Jelentkezni (egyben befizetési határidő is) június 11-ig lehet a kile@menhaz.sk címen és a KZSH titkárságán. Kiránduljon velünk! ■

Nyári szünet a KZSH titkárságán

A KZSH titkársága Haas Judit irodavezető szabadsága miatt 2013. június 11-től 2013. július 31-ig nyári szünetet tart, a fogadóórák elmaradnak. Sürgős ügyekben, illetve zsinagóga és múzeum látogatási igény esetén a kile@menhaz.sk címen várjuk jelentkezésüket. Augusztustól irodánk a megszokott rendben működik tovább. ■

Támogatónk

nka Nemzeti Kulturális Alap

Komáromiak az Élet Menetén

Minden eddiginél nagyobb tömeg vett részt a budapesti Élet Menetén, melyre április 21-én került sor. A KZSH vezetősége és tagjai az idén egy kis szervezett csoporttal indultak városunkból, majd együtt sétáltak a Dunaparton, emlékezve a vészidőszak áldozataira. ■

Felújítási tervek a Menházban

A Menház udvarán közel tíz éve áll üresen az egykor Messinger Hajnalka Anéni által lakott lakás. Szeretnénk az idén legalább minimális szinten rendbe hozni és a jövőben itt biztosítani szálláshelyet a rendszeresen hozzánk érkező előadók, rabbik, kántorok, előimádkozók számára.

Reméljük, hogy másik nagy tervünk, a Menház kertjének felújítása is megkezdődhet nyáron.

A két projekt jelentős anyagi forrásokat feltételez, melyeket pályázatokból, saját forrásainkból és adományokból szeretnénk fedezni. Kérjük, amennyiben lehetősége van rá, támogassa kezdeményezéseinket a 2. oldalon található bankszámlaszámokon vagy a titkárságon keresztül. Köszönjük! ■

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

2008. január 1-től támogatását az alábbi bankszámlaszámokra küldheti (támogatás személyesen a KZSH titkárságán és csekken is lehetséges):

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

A KZSH címe: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno vagy

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Köszönjük!

Magyarországi olvasóink figyelmébe: Kedves Olvasónk!

Kérjük, hogy az egyházaknak adható személyi jövedelemadója 1 százalékát a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége részére ajánlja fel a 0358-as technikai számon. A MAZSIHISZ rendszeresen támogatja a KZSH munkáját!

Külföldi olvasóink figyelmébe: Támogathat már Paypalon keresztül is!

A Komáromi Zsidó Hitközség megnyitotta Paypal számláját, adományait az alábbi címre küldhetik: help@menhaz.sk

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő** –
séfrendaktor: Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak** – spolupracovníci: Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Vadász Magda (Budapest), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomtatás** – tlač: Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel.:/fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám**: EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO**: 34073400. Alapítva 5756-ban. Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR – program Kultúra národnostných menšín 2012. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

Faliújság

rövid hírek

✧ A KZSH-t, a HH-t és a Shalom klubot támogatták: Ing. Földes Ondrej (Pozsony), Weisz-Hecht Mirjam (Budapest), Pasternak Madeleine (Zürich), Pasternák Antal (Komárom) és anonimitásukat kérő adományozók. Köszönjük!

✧ A Szlovák Köztársaság Kormányhivatala a Kisebbségi Kultúrák Támogatása 2013 program keretében támogatást biztosított a HH idejű megjelentetéséhez és kulturális programjainkhoz.

✧ Június 7-9-ig rendezik meg Debrecenben a magyarok zsidó közösségei hagyományos éves találkozóját, melynek témája idén a gasztronómia lesz. Az eseményen a KZSH képviselői is részt vesznek.

✧ Pályázatoknak köszönhetően tovább bővült a KZSH Spitzer Béla Kiskönyvtárának állománya, továbbra is várunk minden olvasót.

✧ Több szervezet érdeklődik jelenleg a Mozaikok a komáromi zsidóság történetéből című utazó kiállításunk iránt, jelenleg folynak a tárgyalások, arról, hogy hol kerül még idén bemutatásra a tárlat.

✧ A HH júniusban nem jelenik meg, nyári duplaszámunkat július végén juttatjuk el olvasóinkhoz.

Komáromi Napok

Hitközségünk az idén is bekapcsolódott a Komáromi Napok rendezvénysorozatába. Április 28-án, vasárnap Lag Bomer Napján délután két órától nyitott kapuk napjával vártuk az érdeklődőket. Idén sokan jöttek el a zsinagógába, most először láthatták a megjelentek a Mozaikok a komáromi zsidóság történetéből című utazó kiállításunkat. Négy

órára teljesen megtelt a zsinagóga, a brünni KlezMeHrin zenekar jó hangulatú koncertje nagy sikert aratott vendégeink körében. Számos pozitív bejegyzést kaptunk emlékkönyvünkbe, sok kérdés érkezett a megjelentektől a zsidósággal, a zsinagógával és közösségünk történetével kapcsolatban. Találkozunk jövőre a Komáromi Napokon! ■

PT

Limmud Komáromban

A Limmud Magyarország (www.limmud.hu) kis csapata Komáromban tartotta önkénteseinek képzését május első hétvégéjén. A háromnapos rendezvénynek a Menház adott otthont. A komáromi közösséggel közösen tartottak péntek esti szombatfogadást a zsinagógában, melyen Avi Toledano működött közre. Jutott idő városnézésre is. Vasárnap délután két előadást hallgathattak meg az érdeklődők a Wallenstein Zoltán teremben. Csepregi Zsolt (az Izraeli Kulturális Intézet (Budapest) munkatársa): Izrael regionális kihívásai címmel szólt, majd Erika Sigfried-Tompson (a Limmud önkéntese): Limmud. Számít? mutatta be a szervezet tevékenységét. ■

PT

Gyászjelentés

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett anya, anyós, nagymama és dédnagymama, a Komáromi Zsidó Hitközség legidősebb tagja **özv. Paszternák Jenőné, szül. Weisz Anna** 102. éves korában elhunyt.

Schöner Alfréd főrabbi és Szilágyi Gábor kántor kísérték utolsó útjára a család, rokonok, hittestvérek, ismerősök és szomszédok nagyszámú jelenléte mellett a helyi zsidó temetőben április 29-én.

Emlékét megőrizzük! ■

Nagymama elment...

7 óra 34 perc, csörög a telefon, anya hív... Tudom, mit fog mondani: „Nagy-mama elment!” A 101,5 éves történet befejeződött. Része volt a minden-napjainknak, ott állt mellettünk örömben és bánatban. Amikor gyerekként át-szeltük Komáromot, hogy meglátogassuk, mindig lelkendezve fogadott. Neki-állt szendvicseket készíteni, és csak mesélt és mesélt a régi dolgokról...

Az első gondolat, ami átfut az agya-mon: *Vajon meghallgattam minden törté-netét, megjegyeztem pontosan, mit élt át a Flóra-tanyán, a dinnyés és libamájás gy-e-rekkorában, Tokajban, Budapesten,... a vérzivataros időkben, Bergen Belsenben, Drezdában...? Át tudom-e adni majd a köv-e-kező generációknak. Hogyan ismer-ke-dett meg a nagypapával, hogyan rázó-dott bele a komáromi életbe...? Többé már nem szól a káposztával rakott lovasko-csiról, az uradalmi szánról, amellyel dédapám küldte gyermekeit kirán-dulni; a „Hiszek egyről...”, amit egy is-kolai ünnepségen szavalt; nincs több anekdota a Tolnai utcából; sztorik a svájci vonatkozásokról, az unokatestvé-reinknél töltött hónapokról...*

Keresem az utolsó személyes talál-kozásunk emlékképét, legutóbbi ko-máromi látogatásom záró mozzanatát, de nem lelem. Szinte minden nap be-széltünk a világhálón, tudtam, hogy aludt, mit ebédel. Múlt szerdán is Skype-oltunk, ha jól emlékszem, szó-ba került a másnapi születésnapom. Csütörtökön aztán jött az üzenet: esz-méletvesztés, mentő, újraélesztés, kór-ház... Az első napokban még küzdött, ugyanúgy, mint nem könnyű életben: szülei, rokonai elvesztésekor a Vészkorszakban; vagy mint fia, szere-tett Sanyi nagybácsim 2004-es halála-kor... Keddre egyre gyengébben lett, annyit súgott apának: „eljött a vé-ge...”. Szerdától már csak aludt, s ma reggel végleg elszenderedett...

Hasonlóan a miskolci nagyihoz, ő volt számunkra a hagyomány:

- A lefekvéskor elmondott ima, a péntek esti gyertyákra szórt áldás itt cseng a fülemben...A szülői házban megtanult mondatokat élete végéig töretlenül ismételte...

- A régi chanukia pislákoló fényei...
- Az ünnepekre és a hitközségi Sha-lom klubokra sült hűs barcheszé-nek érzem az ízt...
- Az a bizonyos Yom Kippur-i láto-gatás a Menház zsinagógájában:

„Egyszer egy Yom Kippurkor hatéves koromban beteg voltam, s a nagymamám elvitt a zsinagógába, odafent ültünk a

női karzaton, a nénik almába szurkált szegfűszeget szagolgattak a hosszú böjt könnyebb elviselésének érdekében. Dél-után szüleimnek nagy örömmel meséltem, hogy voltam a VIT-jelvényes házban, ugyanis a zsinagóga díszes ablaka, és az éppen akkor Kubában zajló, a médiában felkapott Világifjúsági találkozó szimbó-luma fölé volt valamiféle hasonlóságot vél-tem felfedezni.”

Nagyon keveseknek adatik meg, hogy megérjék a 100. születésnapju-kat, a 101-ről már nem is beszélve. Bár ennek sajnos nem csak pozitív ol-dalai vannak. Eltemette szeretett test-véreit, Böskét és Lacit; megannyi ro-kont, Marit, Éva nénit, Jánost... A szemünk előtt fogyott el a Nagyma-ma ereje. Ott voltunk mellette, ami-kor többet már nem bírt kimenni a piacra, évekkal ezelőtt elkísérhettem az utolsó bolti bevásárlásra... szinte léptenként megálltunk pihenni egy kicsit. Nagy fájdalma volt, amikor romló látása miatt letette a könyveket. Később felhagyott a hajnalig tar-tó tv-zéssel, letette a fakanalat. Nem készült több vadás, töltött káposz-ta,... üres maradt a mindig befőttek-től roskadozó spájz. Hiába kerestem az ablakban, már nem volt ereje ki-nézni, ránk várva. Az utolsó időszak-ban a rádió is csak szólt mellette, nem figyelt arra, mit mondanak a dobozból... Ott ült a konyhában, vég-gignézte ahogy szép lassan távoznak a barátok, ismerősök, kortársak...

Mindemellett szinte az utolsó napig képben volt, örömmel nézegette ame-rikai és izraeli dédunokái fotóit, be-szélt pár szót Skype-on, telefonon.

Köszönet a szüleimnek, hogy amíg lehetett – majdnem az utolsó pillana-tokig – odahaza gondozták és gon-doztatták. Olyan példát mutatva ezzel számunkra, amelyhez nem lesz köny-nű felnőni, ha eljön ez az időszak ná-luk. Hálás szívvel gondolok idősgon-dozóira, Lajosra és a csapatára, akik áldásos munkája hozzájárult ahhoz, hogy szeretett nagymamánk megér-je ezt a szép kort.

Nincs vége a felvillanó képeknek,... a

100. és a 101. születésnapról írt Poszt-dok Napló bejegyzéseket böngészem:

„1911. szeptember 17-én született a nagymamám. Azaz ezen a napon jutott ideje a Flóra tanya intézőjének, dédapám-nak, hogy bekocsizzon Kántorjánosiba, s anyakönyveztesse Anna lányát. Pont 100 éve történet mindez. Odahaza ünnepi ebé-den köszöntötte őt a család, rokonok, bará-tok, ismerősök társaságában. Sajnos lema-radtam erről a különleges rendezvényről. Kéthetenként azért mégsem lehet hazarep-kedni Izraelből. Telefonon beszélünk a díszebéd alatt. A szavai örökre beleégtek a fülemben: „Nagyon szeretlek, kár, hogy nem vagy itt ezen a szép ünnepségen... Meg-várlak!” Ezt a „megvárlakot” sosem fogom elfelejteni... Nagymama, köszönök neked mindent, amit értünk, értem tétél... a sok finom ebédet, a gyerekként nálad töltött szombat estéket, a vasárnapi reggeliket, a lángost, a sárga poharas teát... Bis 120!” (2011. szeptember 17.)

„Ha van a posztok létnek egy meghatá-rozó s fontos eleme, az mindenképpen az otthoni családi háttér, az emberek, akik fél-tő szemekkel követik mi is történik a távol-ba szakadt gyermekkel, unokával. Amikor tegnap délután szokásos Skype beszélgeté-semet folytattam apával, s nagymamával is váltottam néhány szót, megkérdezte: „S hogy érzed magad odakint?” Lehet-e szeb-ben csengő mondatot hallani, egy 101 éves nagytól, miközben kíváncsi tekintete meg-érteni próbálkozik az előtte lévő technikai vívmányt, s magát a tényt, élőben láthatja és hallhatja a 2300 km-re lévő unokáját. Abban, hogy kialakuljon az „Izrael-ké-pem”, fontos szerep jutott nagymamának. Nappalijának közepén, az asztalon évtize-dekig ott állt egy fából készült zenélődoboz, a tetején egy festett képpel, amely a Sírátó-falnál imádkozó embereket ábrázolt. Leír-hatatlanul különös érzés volt megérinteni, kinyitni és meghallgatni a Hava nagila néhány taktusát. Élvezet volt hallgatni be-számolóját a nyolcvanas években, titokban tett szentföldi látogatásáról is... Története-ket Jeruzsálemről, a Ramat Ganban élő (ma már sajnos nincsenek közöttünk) ro-konokról... Ki hitte volna gyerekfejjel, egy-szer majd ugyanazokon az utcákon sétá-lok.” (2012. szeptember 22.)

DRÁGA NAGYMAMA köszönünk mindent! Már most nagyon hiányzol, nyugodj békében, s vigyázz ránk odafentről! Legyen neked könnyű a föld! ■

unokáid nevében, Andris

Paszternák Anna: ELMESÉLEM AZ ÉLETEM

Mesélj, hol születted, hogyan élted életed első szakaszát?

1911-ben születtem a Szatmár megyei Flóra tanyán. Iskola nem volt, házitanítót fogadtunk, vagy a sakter foglalkozott velünk. Három évig így végeztem az iskolát. Az első polgárit még magánúton végeztem Mátészalkán, majd 3 évig Tokajban jártam polgáriba. Mindent megtanultam, amit egy vidéki lány megtanulhatott. Megtanultam varrni, majd 38-ban Pestre mentünk. Jött az első, majd a második zsidótörvény és én nem kaptam engedélyt, mert a női szabók 35%-a zsidó volt, azt mondták, ha ez 5%-ra csökken, majd adnak.

Mennyire volt vallásos a család?

Apám minden reggel tvilemből imádkozott. Templomba jártunk, eleinte kóser háztartás volt. Jött a csillagviselés, a bátyám Auschwitzba került, de mi nem tudtuk, hol van. Minket két óra alatt kitétek a lakásból. A zsidó tanács 2 ezer lakást ajánlott a romániai menekülteknek. Apukám sírva hagyta ott a zsákba csomagolt ruhákkal a lakást. Az egyik unokatestvéremék fogadtak be, ez április vége felé lehetett. A ház tulajdonosának a felesége Neményi papírgyárosné elintézte, hogy zsidóháznak nyilvánítsák. Az emeletünkön két német tiszt lakott, ez mentette meg az életünket, mert a házmesterné mindig rájuk hivatkozott. Be kellett vonulnom a Lóversenypályára, de elengedtek. Egyszer a Mókus utcába 250 varrónő kellett volna, de csak 25-en voltunk, 3 öreg kassai honvéd vigyázott ránk. Három nyugalmas hét volt, de a szüleimmel és nővéremmel idegeskedtünk, mert hallottuk, hogy a zsidókat a téglagyárba viszik.

Tudtátok, hogy hová viszik őket?

Mindenki tudta, hogy Auschwitz van, de senki sem tett semmit a vidéki zsidóság megmentésére. Hétfőn reggel be kellett vonulni a Kisok pályára, a nővérem már szülés előtt állt. Reggel négykor elindultunk vele a klinikára. Egy nővér a sárga csillag láttán elutasította, az orvos adott egy beutalót, mondván, hogy senkit sem küldhetnek el. Reggel hatkor elmentünk a Kisok pályára, október 23-a volt. Ötös sorokban vitték el a nőket. Este még hazaengedtek, telefonáltam a klinikára, közölték, hogy iker kislányok születtek.

Az apjuk csak az inkubátorban látta őket, többé soha. Jöttek értünk, hogy visznek a gettóba. Az órámot elvette egy nyilas, a nővérem kislányai egy ruháskosárban voltak. A Klauzál téren az összes értékünket egy urnába kellett dobnunk. A Holló utca 12-be kerültünk, a 3x4 méteres szobában 20-an voltunk, én a földön aludtam.

Mit lehetett csinálni egész nap a gettóban?

A személyzeti szobában lakó hölgy megengedte a barátnőmnek és nekem, hogy nála a földön aludjunk. December 3-án kiválogatták a 45 éven aluliakat, összesen hárman voltunk. A mai napig fáj, hogy nem köszönhettem el az édesanyámtól. A Teleki tér 3-ba vittek. Az öregeket hazaküldték, nekünk nem adtak enni. Kivittek a Ferencvárosi pá-

lyaudvarra. Bezsúfoltak 65 embert egy vagonba. A vagon oldalához tudtunk csak támaszkodni. Még 15 beteg férfit is benyomtak a kocsi. Budaörsön 4 napig álltunk. Itt el lehetett menni mosakodni egy ablak nélküli jeges zuhanyzóba. A Vöröskereszt hozott levest, mindenkinek egy evőkanállal jutott. Ékszerért adtak volna kenyeret, de nekünk már semmink sem volt. 19 nap után megérkeztünk Bergen-Belsenbe, karácsony másnapján. Ott csak azt hagyták meg, ami rajtunk volt. Emeletes ágyak voltak. Szilveszter napján betereltek egy terembe, és levetkőztettek, az udvaron kupacokban állt a ruha, mindenkire adtak valamit. Lett egy selyem ruhám és egy szvetterem. Mellettünk hollandok voltak, tőlük nem szedték el a holmijukat. Reggel kávé adtak, délben répalevest, én nem tudtam megenni, mert tele volt homokkal. Február 13-án jött egy német küldöttség, válogattak embereket a drezdai optikai gyárba, 50 lengyelt és minket is kiválasztottak. A kabátunk hátán egy csíkos folt volt kivágyva, hogy

nehogy elszökjünk. 12 220 volt a számom, ott már nem tetováltak, 3 és fél napot mentünk Drezdába. Az úton egy német közölte, hogy ne féljünk, mert nem tart már sokáig. Másnap lebombázták Drezdát, 5 napig nem adtak enni. Kiszáradási tífuszt kaptunk, karanténba tettek, sorra haltak meg az emberek. Április 13-án elindítottak, azt mondták, hogy jönnek az oroszok, kiderült, hogy rossz irányba mentünk. Egy olyan lágerhez értünk, ahol parketfafán kellett aludnunk. Visszafelé indultunk Hellendorfba. Május 8-án sorba állítottak, az erdő szélére tereltek, és azt mondták, hogy majd jönnek értünk. Este féltünk, ezért visszamentünk a tanyára. Ágyüdörgés volt, Churchill bejelentette, hogy vége a háborúnak. Június elején Prágán keresztül megérkeztem Pestre. Itt először a postást láttam meg a házunkból. A nővérem otthon volt a két gyerekkel. A Bethlen téren adtak tiszta ruhát. A szüleim hazamentek a gettóból, édesapám két hét múlva meghalt. Édesanyám nem akart többé élni, ő is követte. Beutaltak egy Joint üdülőbe a Lipótmezőre, 10 kilót híztam.

Hogyan kerültél Komáromba?

A vőlegényemet munkaszolgálatosként ismertem meg, senkije sem jött vissza, nem ért rá Pestre jönni, mert pék volt és sütötte a kenyeret az oroszoknak. Ájtöttem Komáromba, az unokatestvéreim, akik szintén itt éltek, hazajöttek, augusztus 19-én megvolt a polgári esküvő. A rabbi már elment Érsekújvárból, ezért szeptember 19-én egy vallásos öreg esketett meg. Sokat dolgoztam, van két fiam, négy szép unokám. Mindhárman megvagyunk testvérek.

Mennyire fontos ma számodra a zsidóság?

Nem tartoztunk a vallásosokhoz. 36-an voltunk unokatestvérek, 1-nek volt keresztény házastársa.

Köszönöm a beszélgetést.

A cikk írása óta 15 év telt el. Ma Paszternák Anna 102 éves, Komárom város legidősebb polgára. Amikor egészsége engedi, részt vesz a Komáromi Zsidó Hitközség összejövetelein. Idősebb fia, Pasternák Sándor Zürichben 2004-ben tragikus hirtelenséggel elhunyt. Izraelben és az USA-ban 5 dédunokája van. ■

Hitközségi Híradó (1996. október)

Kérdezt: Paszternák Tamás

EGY ÉV IZRAELBEN

Dr. Paszternák András útinaplója

XX. rész Az első jeruzsálemi...

(2011. július 31., vasárnap)

Péntek reggel ismét nehezen ébredtek, valahogy nem akaródzik házimunkával indítani a hétvégét. Elrugdosom magam zuhanyozni, takarítás, mosás... ebédre a kedvenc soktészta leves lila-fedeles, azaz gombás változata.

Kettő után indulok, irány Tel-Aviv, a city. A busz megáll közelében betérek a „minden van minimális alapterületen” boltba. Lábujjhegyre állok, hogy elérjem a bort, amit ajándékba szánok. Carmel Merlot, ez van létra nélküli magasságban, legalább nem kell filózni, hogy melyiket vegyem.

A 63-as busz, amellyel az ember kitor Ramat Gan kisvárosi ketrecéből. Egyre többen vagyunk, mintha mindenki egy kis civilizációra vágyna. 35-40 perc az út, a Dizengoff center közelében szállok le. Lassan sétálok végig a tengerparttal párhuzamos utcában. Hátamon a hátizsák a hétvégére szükséges cuccokkal, kezemben a bor egy tasakban. Elgondolkodom, hogy milyen régen jártam Mekiben, végül nem térek be a Centerbe. Elérek a híres Tel-Aviv-i kör alakú szökőkúthoz. Enyhén kopott, elhagyatott, most kezdik majd felújítani, amit a kerítés is jelez. Emlékszem 1996-ben Szarvason

gyurmából készítettünk Izrael térképét, s egy csoporttársam e tel-avivi látványosságot formázta meg. Emberek, turisták, pezseg a belváros. Éttermek, kávézók. Kezdek éhes lenni, de kevés az időm. Gordon, Fishman,... sorra hagyom el a keresztutcákat. A célpont közelében fékezek, s betérek egy AM:PM éjjelnappaliba. Egy hatalmas finom szendvicset veszek, szalámis, végre, nem tejes. Mellé kedvenc 100%-os almalevem és egy kis édes, halvával töltött BAMBÁ. Egy árnyékos padot keresek, Paszti piknikezik.

Nem időzöm sokat, vár rám Nati és Dan, velük megyek majd Jeruzsálembe. Ki gondolta volna két-három hónapja, hogy csak úgy átugrom majd a Szentvárosba hétvégézni. Kis készülődés, s már úton is vagyunk. A Ben Gurion Repülőtérre még emlékszem, meg egy csillogó-villogó 1949-es kocsira is, amelyet megelőztünk. Pár kilométer kiesett, Jeruzsálem előtt nyitok ki a szemem. Har-Nofba tartunk. Denisehez és Danihoz. Évtizedekkel ezelőtt vándoroltak ki Svájcba. Öt gyerekük van, nyolc unokájuk. Régen talákoztam velük. Gyönyörű panoráma tárul elénk az erkélyről, minden csupa zöld. Szemben az En Keremi Hadassa Kórház, balra egy arany kupolás pravoszláv templom, s a Yad Vashem állandó tárlatát záró kilátóterasz. Még látszik a múlt heti erdőtűz

nyoma, amely a Holokauszt múzeum archívumát is veszélyeztette.

Készülünk az ünnepre. A család válaszos, hímzett takarók kerülnek a telefonra, hifire, tv-re, minden olyan dologra, amely szombaton nem használható. Elindulunk a zsinagógába. Nem csak mi, az egész negyed. Ünneplőben, fehér ingben, ki kalapban, ki kipában (kis kerek fejfedő). Míg elérünk a “mi” zsinagógánkba elhaladunk legalább négy másik mellett. Rohangáló gyerekek, ünnepre készülő fiatalok. Gépkocsiforgalom egyáltalán nincs a Sabat alatt.

Kellemes, fülbemászó dallamok a Kabalat Sabat (szombat köszöntés) alatt. A rabbi az ajtóban áll, kifelé menet mindenkivel vált egy-két szót. Öszszefutunk Dani testvérével és férjével, aki fizikus és a rehovoti Weizmann Intézetben dolgozik. Végre egy „szakmabeli” rokon.

Hazaérünk, pár száz lépcső a hatodikig, lift ugye nincs a Sabat miatt. A sportolás után jöhet a vacsora. Itthon van Ishai, a legkisebb fiú és Yonat a barátjával. Áldás a borra, a két kalácsra, s jönnek a finomabbnál finomabb ételek. Mindez a hangulatos erkélyen. Kaja után Birkat Hamazon, asztali áldás.

Énekelünk, beszélgetünk. A társalgási nyelv német, néha angol, s persze megint itt a tanulásra motiváló héber.

Reggel sokáig alszom. Kiülök a teraszra, kezemben a nyelvkönyvem. Nézem a tájat, átnézek egy-egy fejezetre. Ismét Kidus (áldás a borra), kis süti és pihenés minden mennyiségben. A lakónegyed csendjét csak az utcán játszó gyerekek hangja töri meg. Mintha megállt volna az idő. Minden olyan nyugodt, békés.

Ünnepi ebéd, segíték teríteni. Egy kiadós alvás. Kora este a tegnap megismert rokonok jönnek. Sokat beszélgetek a fizikus proffal. Könnyed vacsora, majd jön a Havdala, a búcsú az ünnep-től. Sötétben hagyjuk el Jeruzsálemet. Danék hazavisznek. A hírekben halljuk, százezren tüntetnek Tel-Avivban, szociális biztonságot követelve... Hát igen, vége a szombatnak.

Denise és Dani, Nati és Dan köszönöm ezt a szép élményt!

U.i.: Macskák ezúttal nem voltak, de akadt néhány gyönyörű hal Ishai akváriumában. ■

*Készült az Interneten folyamatosan publikált Posztdok Napló alapján –
www.kispaszti.com*

Löwinger Mancsi szakácskönyvéből

A csodás pogácsa

A hamuba sült pogácsa kollektív emlékeinkhez tartozik, mivel a pogácsa a Gyerekmesék egyik legfontosabb eleme. Mikor a mese hőse egy nagy út előtt állt vagy különleges feladatot kellett elvégeznie, például a hétfejű sárkányt legyőzni, nem indult el addig, míg a tarisznyájába nem tett hamuba sült pogácsát.

A pogácsa erőt ad nemcsak a testnek, hanem a léleknek is, a legbonyolultabb veszélyek könnyűek lesznek a pogácsa elfogyasztása után. A folklórkutatók biztos rá tudnak mutatni, hogy népmesékben, találhatunk a hamuba sült pogácsához hasonlót, olyan ételt vagy gyümölcsöt, amelynek különleges jellemzője van.

De a valóság sokkal változatosabb mint akármelyik népmese. A népmesék közös jellemzőkkel bírnak, és aki ismeri a mesefordulatokat nem lepődik meg. A bátor fiú mindig legyőzi a sárkányt, megmenti a királylányt és megkapja a fele királyságot, vagy a szegény vándor mikor a hamuba sült pogácsája éppen elfogy, nagy kincsre talál, mikor hazaér éhségtől családját.

Bettynek három alkalommal a pogácsa szerencsét hozott. Mikor gimnáziumba járt az osztályával a Yehuda-i hegyekbe kirándultak. Reggel Betty hátizsákjába tette a doboz pogácsát, amit otthonról hozott magával, főleg mert nem bízott az előre készített szendvicsek frissességében. Déli szünetben evett két pogácsát almával, és a tanulók rövidesen folytatták útjukat. Betty és egy kis csoport fiatal különleges sivatagi növényeket keresett és lemaradtak a többiektől. Mikor egy útkereszteződéshez értek, nem tudták, hogy jobbra vagy balra kell menni, kezdett sötétedni. Szerencséjükre elhatározták, hogy ott maradnak, mivel biztosak voltak, hogy keresni fogják őket. Csak egy probléma volt, ivóvizük még volt, de ennivaló nem. Betty elővette a hátizsákjából a dobozt, és szépen elosztották egymás között a pogácsákat, mindenkinek nagyon ízlett. Leültek egy szikla tövébe mesékkel és viccekkel szórakoztak, lassan elaludtak. Reggel mikor megtalálták őket, dicséretet kaptak, hogy egy helyen maradtak nyugodtan a csoport tagjai Betty pogácsáját dicsérték, hogy az mentette meg őket a komoly éhségtől.

A második alkalom, amikor a pogácsa külön dicséretet kapott a frankfurti repülőtéren volt. Betty és szülei skandináviai csoportos kirándulásra mentek. Tel Aviv repülőtéren várakozni kellett a nagy köd miatt, 4 óra késéssel érkeztek Frankfurtba. A következő gépre 3 órát kellett várni, sokan éhesek lettek, de nem akartak venni ott semmi élelmiszert, amely nem kóser. Betty szüleinél most is volt egy doboz pogácsa, amelyet mamája rögtön kivett

a poggyászából és megkínálta az útitársait. Hamarosan csak morzsák maradtak a dobozban, sokat dicsérték a szorgalmas, előrelátó háziasszonyt. Betty nagyon büszke volt és szerinte a kirándulás sikere a pogácsának is köszönhető volt.

Betty imádja a filmeket, senki sem csodálkozott mikor az egyetemen beiratkozott a film- és színháztanulmányi szakra. Tudta, hogy ő nem lesz színész, se tehetsége, se megjelenése nem volt alkalmas erre a szakra, de keresett magának a színpalák mögött elfoglaltságot. Egy nap hirdetést talált, hogy statisztákat keresnek tömegjelenethez. Ő is feliratkozott, mert a főszereplő a legkedveltebb színésznője volt. Mikor regisztrált bejelentették, hogy ez egész-

napi munka, a szünetben frissítő italt és szendvicset kínálnak. Betty szokása szerint táskájába tett egy doboz pogácsát. Az jelenet színhely egy utca, a statisztáknak sétálni kell és egyeseknek leülni a kávéházban. Egyik szünetben Betty és pár ismerőse, leültek a virtuális kávéházban, nagy meglepetésükre a színész nő melléjük ült panaszkodva, hogy rövid a szünet és még semmi ennivalót nem kapott. Betty pogácsás doboza rögtön előkerült, a színész nő möhön megevet kettőt és kérte, hogy a következő szünetre tegyenek neki félre még kettőt. A nap végén jól összebarátkoztak Betty így kapta meg első munkáját. A színész nő privát titkárnője családi okok miatt lemondott, Bettynek ez volt a legjobb alkalom az első színpalák mögötti munkára, amelyet lelkesen tanulása befejezéséig lelkesen teljesített. Ma Betty az izraeli filmipar egyik ígéretes fiatal rendezője.

A következő pogácsa recept nem Betty, hanem Löwinger Mancsi szakácskönyvéből van és biztos, hogy hasonlóan finom.

Hozzávalók: fél kg liszt, 20 dkg vaj vagy margarin, 1 egész tojás és 2 sárgája, 5 dkg élesztő, 2 evőkanál cukor, 15 dl aludttej vagy tejföl, 1 kiskanál só, 1 evőkanál citromlé, kevés langyos víz, 1 tojás sárgája kevés vízzel feloldva.

Elkészítés: a lisztet mély tálba öntjük középebe beletesszük az élesztőt, cukrot, sót és a langyos vizet. Összekeverjük és hozzá a tojásokat, aludttejet, vajat és a citromlét. Sima tésztát gyúrunk, és 1 órát pihentetjük. Majd lisztezett gyúródeszkán ujjnyi vastagra nyújtjuk, és pogácsaszaggatóval vagy kisméretű pohárral kiszaggatjuk.

A tepsibe vékonyan bekent sütőpapírra rakjuk a pogácsákat, megkenjük a tojás sárgájával. Még fél órát pihentetjük a tepsiben. Meg lehet megszórni tetszés szerint köménymaggal, durva sóval, szezámmaggal vagy reszelt sajttal.

Előre melegített sütőben 30 percig sütjük.

Jó étvágyat! ■

Orna Mondschein

Csoportos foglalkozások a Selye János Gimnáziumban a Holokauszt jegyében

A komáromi Selye János Magyar Tannyelvű Gimnáziumban április 22-én a Holokauszt áldozataira emlékeztek. Az intézményben, immár hagyományosan - évente több ízben - megpróbálják a felnövekvő korosztály számára az iskola vezetői és tanárai hozzáállása és a neves vendégelőadók tanúságtétele révén egyértelművé tenni, hogy a múlt felkiáltójeljei a mai társadalom számára is intő jelek.

A múltban elkövetett bármilyen népirtáshoz vezető út főbb mozzanatainak megismertetése által a fiatalok kellőképpen felvérteződnek a hasonló nem kívánt folyamatok mai elburjánzásának felismerése és az aktív társadalmi szerepvállalás útján történő meggátolása terén. A gimnazisták három csoportban foglalkoztak a témával, az egyikben Chava Baruch, a jeruzsálemi Yad Vashem Intézet munkatársa tartott filmvetítéssel egybekötött előadást, a két másik csoportban pedig pedagógusok által irányított kötetlen beszélgetés és csoportos foglalkozás folyt a borzalomról és azok máig ható üzenetéről.

A Holokauszt emléknapiak néhány országban viszonylag új jelenségnek számítanak, máshol viszont régóta fennálló hagyományokkal rendelkeznek. A különböző kormányok hivatalos ünnepeket szerveznek a Holokauszt Emléknapiak kapcsán, melyekről a helyi, országos és nemzetközi média széles körben beszámol. A megemlékezés eseményei teljes mértékben nem helyettesíthetik a múltban történelemmel kapcsolatos tanulmányokat.

A tapasztalatok alapján olyan tevékenységek javasolhatók, melyek valóságos emberek élettörténetét állítják a középpontba, személyekét, akiknek ismerjük nevét és arcát (például egy város vagy környék korábbi zsidó lakosai, egy iskola egykori tanárai vagy diákjai).

Az áldozatok régóta fennálló közösségekből származó emberekként, s nem csupán gázkamrák és tömegsírok statisztikai adataiként való bemutatásával a tanárok megértethetik a diákokkal a két világháború közötti európai zsidóság életének multikulturális gazdagságát. A tanároknak arra kell biztatniuk diákjaikat, hogy mutassanak egyéni kezdeményező-készséget, és vállaljanak felelősséget az életkoruknak megfelelő és változatos emlékesemények megszervezésében a zene, színháztársaság, irodalom, történelem, és egyéb tudományterületek bevonásával. Különösképpen ajánlhatók az olyan programok, mint a színdarab-

ok előadása, áldozatok neveinek vagy naplórészleteknek a felolvasása, valamint diákok kezdeményezte látogatók közeli holokauszt-emlékhelyekre vagy múzeumokba.

A Holokauszt emléknapiak ezenkívül az egész iskolai közösség számára alkalmas teret teremtenek egy tartalmas oktatási-nevelési élményt nyújtó együttlétre. Ez alkalmas adhat arra is, hogy a tanárok és diákok kifejtsek véleményüket az iskolai környezetükben az elmúlt év során tapasztalt idegengyűlölő, rasszista vagy antiszemita megnyilvánulásokkal kapcsolatban.

Dr. Chava Baruch, a Yad Vashem magyar részlegének vezetője többnapos képzést tartott Magyarországon. Beszédében felhívta a figyelmet a világszerte újjáéledő antiszemitizmusra. Chava elmesélte, hogy az 50-es években még Izraelben sem tudtak beszélni a Holokausztról, nem tanították, csak emléknapiakat szerveztek. Beszél a holokauszt-tagadókról is, akik szerint semmi nem történt, csak merő kitalálás a holokauszt, hogy a gázkamrában csak tüket égettek...Elmondta, hogy a náci uralom alatt nem csak a zsidókat üldözték, de homoszexuálisokat, romákat, egy részüket ki is irtották, politikai ellenfeleket, 1935-ben alakították meg az első koncentrációs tábort Dachauban, de nem azért, hogy zsidókat irtanak ki, hanem hogy a politikai ellenfeleket úgymond móresre tanítsák. A zsidóknak a németek szerint nem volt létjoguk, emberi csoportot nem emberként jelölték meg, hanem mint egy biológiai ellenséget, akik az egész világra veszélyesek, és ki kell őket irtani. Chava szerint az eszmék nem halnak ki, „ma ezeket, holnap azokat, s egyszer csak az ember azt veszi észre, hogy nála kopognak az ajtón, s akkor már késő.” S bizony erről is kell tanítani, hogy az emberek, hogy válhatnak gyilkosokká, vagy tehetetlen szemlélőkké, és az áldozatoknak mi a sorsa.

Miközben két osztály az előadáson vett részt, addig az egyik osztály Deák

Irén történelemtanárral arról beszélgetett, hogy azért is fontos a második világháború borzalmairól beszélni, hogy ez a generáció már a tények tudatában ne kövessen el hasonló dolgokat. Ne higgyen ilyen ideológiáknak, ezért kell tudni az olyan fogalmakat, hogy mi a fasizmus, mi a totalitarizmus, és összehasonlítva mi a demokrácia jellege. Elek József történelemtanár pedig fotók és képek segítségével szervezett csoportfoglalkozást. A segédanyagok célja az, hogy a diákokat beszéltesse a holokauszt eseményeiről, a háború hétköznapijairól, s hogy össze tudják hasonlítani a jelennel.

Köszönetet kell, hogy mondjak kedves kollégáimnak, Deák Irénnek és Elek Józsefnek, akik első szóra beleegyeztek ennek a napnak a megszervezésébe, és nem utolsó sorban az igazgató úrnak, Andruskó Imrének, aki elősegítette, engedélyezte a jobb felkészülésemet, szánhattam erre a témára szinte egy egész tanítási napot, így a diákok hatékonyabb tanulásának biztosítását. Tudjuk, hogy ma bármiről nyíltan beszélhetünk, lehet alpári módon „zsidózni, buzizni, cigányozni”. Mindez alapvetően hat a diákságra, az iskolára is. Ezzel szemben ma már nagyon sok jó eszközünk, módszereink vannak a holokausztról szóló tanításhoz. Úgy gondolom, hogy a tanárok, jómagam felelőssége óriási, vitathatatlan. A felnövő nemzedéknek meg kell ismernie a magyar történelem egyik legszörnyűbb korszakának történetét, megértenie a holokauszt lényegét, hogy csökkenjen az emberellenes, kirekesztő eszmék befolyása. Évről évre tapasztalom, hogy ilyen alkalmakkor, főleg ha nem csak két tanítási óra áll rendelkezésemre, őszintén megnyílnak, hihetőbbé válik számukra ez a szörnyűség, még a legéletrévalóbb gyerek, vagy az iskola „réme” is elcsendesül, elgondolkodik a történeken. Remélem, ez a cikk segítséget nyújt azon kollégáimnak (és nem kell ahhoz zsidóknak lenniük), akik fontosnak tartják, hogy megismertessék tanítványaikat a holokauszt történetével és történelmi-emberi tanulságaival. A toleranciára való nevelés korunk egyik legfontosabb célkitűzésének kell lennie. ■

PaedDr. Králik Zsuzsanna

Odišla nám babička...

7hodín 34 minút, zvoní telefón, volá mi mamička ... Vopred viem, čo mi povie: „Odišla nám babička!“ Skončila sa 101,5-ročná história. Bola časťou nášho každodenného života, stála pri nás v radoosti aj v smútku. Keď sme ako deti prešli mestom, aby sme ju navštívili, vždy nás s nadšením vítala. Okamžite začala robiť pre nás obložené chlebičky a rozprávala a rozprávala o starých časoch...

Prvá myšlienka, ktorá mi napadla: „Vypočul som si všetky jej historky, zapamätal som si, čo prežila na usadlosti Flóra v detstve, ktoré bolo charakteristické husacou pečenu a melónom, v Tokaji, v Budapešti... v období hrôzy v Bergen – Belsene, v Drážďanoch? Budem to schopný odovzdať nasledujúcej generácii, ako sa zoznámila s dedkom, ako si privykla na život v Komárne? Už nikdy nebude hovoriť o vozoch ťahaných koňmi, o panských saniach, na ktorých posielal na výlet deti môj pradedo; „Verím že jedného...“ čo recitovala na školských slávnostiach; nie sú už žiadne anekdoty z ulice Tolnai; historky o cestovaní vlakom vo Švajčiarsku, o mesiacoch ktoré strávila so sesternicami...

Hľadám spomienku na naše posledné stretnutie, záverečné minúty mojej poslednej návštevy v Komárne, ale nič... Skoro každý deň sme sa rozprávali pomocou počítača, viem, čo jedla, ako spala. Pamätám sa na to, že minulú stredu sme skypovali, a ak sa dobre pamätám, tak sme sa rozprávali o mojich zajtrajších narodeninách. Vo štvrtok prišla správa: strata vedomia, sanitka, nemocnica... Na začiatku ešte bojovala, tak isto ako aj v svojom neľahkom živote: pri strate rodičov a rodiny v období hrôzy, alebo v roku 2004, keď zomrel jej syn, môj obľúbený strýc, ujo Šani... V utorok bola už veľmi slabá a pošepkala môjmu otcovi: „Je tu koniec...“ V stredu už iba spala a dnes ráno zaspala na veky...

Podobne ako babička z Miškolca, aj ona pre nás predstavovala tradíciu:

- v ušiach mi ešte znie modlitba večer pred spaním, požehnanie v piatok večer... Do konca svojho života opakovala vety naučené v rodičovskom dome...

- blikajúce svetlá sviečok v starej chanukii...

- na jazyku cítim chuť jej slávnych barchesov, ktoré piekla na sviatky, na stretnutia v klube Šalom...

- a aj návštevu synagógy v Menháze pri príležitosti Jom Kipuru:

„Raz dávno, keď som mal šesť rokov,

som bol chorý a bol práve sviatok Jom Kipur. Babička ma zobrala do synagógy a sedeli sme hore, tam, kde sedia ženy, ktoré privoniavali k jablku napichanom klinčekmi, aby ľahšie znášali pôst. Poobede som s radosťou rozprával rodičom, že som bol v dome, ktorý je označený symbolom Svetového stretnutia mládeže, nakoľko dekorácia okien synagógy mi vtedy, keď na Kube prebiehalo Svetové stretnutie mládeže, pripomínali tento symbol...“

Nemnohým ľuďom je súdené, aby sa dožili 100. narodenín, nehovoriac o 101. Hoci toto, žiaľ, už nemá iba pozitívne stránky. Ona bola tá, ktorá pochovala milovaných súrodencov, Bösku a Laciho; mnoho príbuzných, Maru, tetu Evu, Jánosa... Pred našimi očami strácala babička silu. Boli sme pri nej, keď už nemohla ísť nakupovať na trh, ja som ju doprevádzal pred niekoľkými rokmi, keď bola naposledy nakupovať...skoro po každom kroku sme sa zastavili trochu odpočívať. Bola veľmi zronená, keď musela položiť knihu, nakoľko sa jej pokazil zrak. Neskoršie už ani televízor nepozerala do rána, odložila aj varechu. Už nám nenavarila sviečkovú, plnený kapustný list...jej špajza, ktorá bola predtým plná zaváranín, sa vyprázdnila. Darmo som sa pozeral na jej okno, už nemala silu vstať a zakývať nám. Na konci mala pri sebe iba rádio, ale nepočúvala, čo tam hovorila...Sedela v kuchyni a pozorovala, ako sa postupne strácajú priateľky, známi, vrstovníci...

Ale môžem povedať, že do poslednej chvíle bola v obraze, s radosťou prehliadala fotky pravnukov z Izraela a z USA, rozprávala sa cez skype alebo telefón.

Vďaka patrí mojim rodičom, že kým to bolo možné, skoro do poslednej chvíle, ju opatrovali a ošetrovali doma. Tým nám poskytli skutočný pozitívny príklad. S vďakou myslím na jej ošetrovateľov, na Lajosa a jeho tím, ktorých blahodarná práca prispela k tomu, že sa naša milovaná babička dožila tohto krásneho veku.

Ešte stále spomínam, obrazy sa mi mihajú pred očami, pozerám sa do

svojho Postdok blogu, ktorý som písal pri príležitosti jej 100. a 101. narodenín:

„Moja babička sa narodila 17. septembra 1911. V ten deň mal môj pradedo, ktorý bol správcom na usadlosti Flóra, čas na to, aby išiel vozom do Kántorjánosi a dal zapísať do matriky svoju dcéru Annu. Toto bolo presne pred 100 rokmi. Doma ju rodina vítala slávnostným obedom, prišli príbuzní, známi, priatelia. Žiaľ, nemohol som byť na tejto mimoriadnej oslave. Zatiaľ nie je možné každé dva týždne lietať domov z Izraela. V priebehu sviatočného obeda sme sa rozprávali po telefóne. Jej slová za mi zaryli navždy do pamäti: „Mám ťa veľmi rada, ľutujem, že nemôžeš byť na tejto peknej oslave...Počkám ťa!“ Na slová: „Počkám ťa!“ nikdy nezabudnem. Babička, ďakujem Ti za všetko, čo si pre nás, pre mňa urobila, za chutné obedy, za sobotné večery strávené u Teba, za nedeľné raňajky, za lángoš, za čaj v žltom pohári... Bis 120!“ (17. septembra 2011)

„Ak má bytie postdoktora dôležitý prvok, tak je to každopádne domáce, rodinné zázemie, ľudia, ktorí úzkostlivo, z dialky sledujú svoje deti, vnukov. Keď som včera viedol obvyklý hovor cez skype so svojim otcom, prehodil som niekoľko viet aj s babičkou, ktorá sa spýtala: „Ako sa cítiš, tam vonku?“ Môže človek počuť krajšie znejúcu vetu od 101-ročnej babičky, ktorej zvedavé oči sa pokúsia pochopiť výtobytok techniky, vôbec ten fakt, že môže vidieť a počuť vnuka, ktorý je od nej vzdialený 2300 km? V tom, že sa vo mne vytvoril „obraz Izraela“ má dôležitú úlohu babička. Na stole v strede jej obývačky po dlhé desaťročia stála hracia skrinka, na obrázku boli namaľovaní ľudia, ktorí sa modlili pred Múrom nárekov. Pre mňa to bol mimoriadny pocit dotknúť sa skrinky, otvoril ju a počúvať tóny piesne Hava nagila. S pôžitkom som počúval jej referát o tom, ako potajomky, v osemdesiatich rokoch navštívila Svätú zem. Historky z Jeruzalema, o rodine v Ramat Gane, ktorí už žiaľ nie sú... Nevedel som si ako dieťa predstaviť, že sa raz budem prechádzať po tých istých uliciach. (22. septembra 2012)

DRAHÁ BABIČKA, ďakujem Ti za všetko! Už teraz nám veľmi chýbaš, odpočívaj v pokoji, a dávaj na nás tam zhora pozor! Nech Ti je zem ľahká! ■

V mene Tvojich vnukov: Andris

Jom Haacmaut v Bratislave

Veľvyslanectvo Izraela v Bratislave usporiadalo veľkolepú recepciu pri príležitosti sviatku Jom Haacmaut v Bratislave - Petržalke, v hoteli Bon Bon. Veľvyslanec Alexander ben Zvi pozdravil niekoľko sto prítomných v slovenčine. V mene pozvaných prehovoril predseda vlády SR Robert Fico, ktorý vyzdvihol rozvíjajúce sa kontakty medzi oboma krajinami a poprial všetko najlepšie pri príležitosti 65. výročia založenia štátu. Na recepcii boli prítomní členovia vlády, býva-

lý prezident Rudolf Schuster, predsedníčka Ústavného súdu Iveta Macejková, predseda Najvyššieho súdu Štefan Harabín, mnohí veľvyslanci a osobnosti. Medzi hosťami boli aj predstavitelia nášho mesta, primátor dr. Anton Marek a viceprimátor dr. Tomáš Novák, ako aj predstavitelia ŽNO. Po prejavochoch si prítomní mali možnosť vypočuť izraelskú hudbu a ochutnať dobré jedlá. ■

PT

Limmud v Komárne

Malý tím organizácie Limmud Maďarsko (www.limmud.hu) usporiadal v prvý májový víkend doškolenie dobrovoľníkov v Komárne. Menház bol domovom trojdňovej akcie. V synagóge sa konalo spoločné uvítanie soboty s komárňanskou komunitou, na ktorom bol prítomný

aj Avi Toledano. Zájemci mali možnosť zúčastniť sa aj na prehliadke mesta. Obecenstvo si v nedeľu poobede vypočulo dve prednášky v sále Zoltána Wallensteina. Prednáška spolupracovníka Izraelského kultúrneho centra v Budapešti Zsolta Csepregyho mala názov Regionálne výzvy Izraela, následne vystúpila dobrovoľníčka Limmudu Erika Sigfried-Tompson, ktorá predstavila činnosť organizácie. ■

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ MÚZEUM
- MÚZEUM ŽIDOVskej KULTÚRY
VÁS SRDEČNE POZÝVA
NA SLÁVNOSTNÉ
OTVORENIE VÝSTAVY

THE SLOVAK NATIONAL MUSEUM
- MUSEUM OF JEWISH CULTURE
CORDIALLY INVITES YOU
TO THE GALA OPENING
OF THE EXHIBITION

I Z R A E L I S R A E L
65 rokov na javisku dejín 65 Years of Making History

POD ZÁŠTITOU
PREZIDENTA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
IVANA GAŠPAROVIČA

Vernisáž výstavy
sa uskutoční
dňa 21. 5. 2013
v priestoroch
Múzea židovskej kultúry
v Bratislave,
Židovská ul. 17

UNDER THE AUSPICES
OF THE PRESIDENT
OF THE SLOVAC REPUBLIC,
IVAN GAŠPAROVIČ

The opening will
take place
on 21 May 2013
at the Museum of Jewish Culture,
Zsigray Manor,
Židovská 17,
Bratislava

Komárňanské dni

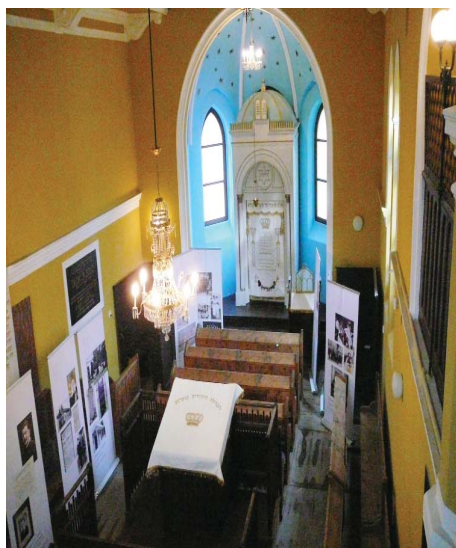
Naša ŽNO sa aj v tomto roku zapojila do akcií Komárňanských dní. V nedeľu 28. apríla, v deň sviatku Lag Baomer, sme popoludní od 14. hodiny očakávali záujemcov v rámci akcie otvorených dverí. V tomto roku prišlo do synagógy mnoho návštevníkov, ktorí mali po prvýkrát možnosť vidieť našu mimoriadne úspešnú putovnú výstavu pod ná-

zvom Mozaika zo života komárňanských Židov. O 16. hodine bola synagóga úplne plná, koncert brnianskeho orchestra KlezMeHrin prebiehal v dobrej nálade a u obecnstva zožal veľký úspech. Dostali sme celý rad pozitívnych zápisov do pamätnej knihy. Prítomní mali mnoho otázok k téme židovstva, synagógy a aj k histórii našej komunity.

Stretneme sa na budúci rok a spoločne oslávim Komárňanské dni! ■

Plány na obnovu Menházu

Na dvore Menházu je už skoro desať rokov prázdny byt, v ktorom žila predtým teta Hajnalka Messingerová. V tomto roku by sme radi uskutočnili najnutnejšiu obnovu a v budúcnosti by sme chceli byť použitý ako ubytovňa

pre prednášajúcich, rabínov, kantorov a predmodliacich, ktorí k nám prichádzajú na naše podujatia.

Veríme, že v tomto roku budeme úspešní aj pri obnove záhrady Menházu, práce by sme chceli začať ešte v lete.

Tieto dva projekty si vyžadujú značné finančné zdroje, ktoré by sme chceli získať z rozličných nadácií, verejných súťaží, z vlastných zdrojov a z Vašich darov. Prosíme Vás, ak máte možnosť, podporte našu iniciatívu zaslaním príspevku na náš bankový účet, ktorý je uverejnený na 2. strane časopisu, alebo priamo na sekretariáte. Ďakujeme! ■

Smútočné oznámenie

S hlbokou bolesťou v srdci Vám oznamujeme, že naša drahá mamička, svokra, stará mama a prababička, najstaršia členka komárňanskej komunity **Anna Paszternáková, rod. Weiszová** nás navždy opustila vo veku 102 rokov. Na poslednej ceste ju 29. apríla 2013 na miestnom židovskom cintoríne odprevadil hlavný rabín Alfréd Schöner a kantor Gábor Szilágyi, za prítomnosti rodiny, súvercov, početných známych a susedov. ■

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Krátke správy

☆ Spravodajcu, Komárňanskú židovskú náboženskú obec a klub Šalom podporili: Ing. Ondrej Földes (Bratislava), Weisz-Hecht Mirjam (Budapešť), Pasternak Madeleine (Zürich), Anton Pasternák (Komárno) a darcovia, ktorí si priali zostať v anonymite. Ďakujeme!

☆ Úrad vlády SR v rámci programu Podpora menšinových kultúr 2013 zabezpečil finančné zdroje na tohtoročné vydávanie Spravodaja a na usporadúvanie kultúrnych programov.

☆ V Debrecíne usporiadajú v dňoch 7. a 9. júna už tradičné stretnutie po maďarsky hovoriacich židovských komunitách. Témou bude gastronómia. Na stretnutí sa zúčastnia aj zástupcovia našej komunity.

☆ Vďaka úspešným konkurzom sme mohli rozšíriť knižný fond našej miniknižnice Bélu Spitzera. Aj naďalej očakávame ctených čitateľov.

☆ Viacero organizácií prejavilo záujem o našu putovnú výstavu Mozaiky z histórie Židov v Komárne. Rokujeme o tom, kde by sme výstavu mohli prezentovať.

☆ Upozorňujeme, že v mesiaci jún Spravodajca nevyjde, letné dvojčíslo vám zašleme koncom júla.

☆ Vo Veľkom Mederi sa 9. júna 2013 o 17:00 hod. pri pamätníku v centre mesta bude konať tryzna na pamiatku obetí holokaustu.

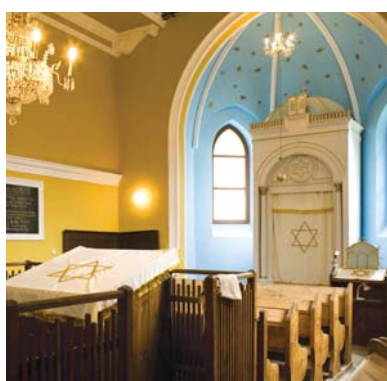
Komárňanské dni 2013

Naša ŽNO sa aj v tomto roku zapojila do akcií Komárňanských dní.

Kandidatúra na ceny Kehila a Kehila Chaver

Naša ŽNO aj v tomto roku udelí ceny Kehila – práca v prospech komunity a Kehila Chaver. Cenu Kehila môžu obdržať také židovské osoby, ktoré

mnoho pracovali v prospech židovskej komunity v regióne. Cenu Kehila Chaver môže obdržať taká osoba, ktorá úspešne pracovala v oblasti zachovania tradícií a spomienky na holokaust. Aj v tomto roku majú naši čitatelia možnosť podať návrh na kandidátov. Vaše návrhy očakávame **do 11. júna 2013** na e-mailovej adrese kile@menhaz.sk, alebo listom na adrese ŽNO (iný spôsob kandidovania nie je možný). O udelení vyznamenania bude rozhodovať komisia určená členmi ŽNO. ■

Pozvánka

Židovská náboženská obec v Komárne touto cestou pozýva každého dobrosrdečného človeka na pamätnú tryznu pri príležitosti 69. výročia deportácie židov z Komárna a okolia, ktorá sa uskutoční **v nedeľu 9. júna 2013**.

Program:

10:30 – **Spomienka na židovskom cintoríne** (Ulica Zlatého človeka 1.)

Slávnostný prejav prednesie hlavný rabín dr. Alfréd Schöner, rektor Židovskej univerzity v Budapešti, smútočnú modlitbu kantor Anatolij Klavanskij.

12:00 – **Zapálenie sviečok** pri pamätníku obetí v synagóge, slávnostné odovzdanie nových synagogálnych textílií. **Spomínajme spoločne!** ■

Pod'te s nami na výlet do Košíc!

ŽNO v Komárne spolu s Maďarským kultúrnym židovským spolkom usporiada v termíne **18.-21. júla 2013** výlet do Košíc, hlavného mesta európskej kultúry 2013, počas židovského festivalu Mazl Tov. Podrobný program obdržíte na sekretariáte. Cena výletu je max. 200,- eur/osoba, čo zahŕňa cestovné, ubytovanie v elegantnom hoteli v centre Košíc a spoločne organizované stravovanie. Prihlásiť sa môžete **do 11. júna 2013** spolu so zaplatením poplatku na kile@menhaz.sk a na sekretariáte ŽNO! Podme spolu na výlet! ■

Dovolenka na sekretariáte ŽNO

Sekretariát ŽNO bude z dôvodu Sdovolenky pani vedúcej Judity Haasovej **od 11. júna do 31. júla 2013** zatvorený, stránkové dni nebudú. V súrnych záležitostiach, resp. ak vznikne nárok na návštevu synagógy alebo múzea, napíšte na adresu kile@menhaz.sk. Od augusta budeme mať aj naďalej stránkové dni. ■